

GÖLBAŞI K1 TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2023/09

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 09.03.2023 tarih ve 2023/240 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	2
2.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER.....	3
2.3. PERSONEL	3
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	3
3.1. CEZAEVİNE GİRİŞ VE GÜVENLİK	3
3.2. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	4
3.2.1. Genel Bilgiler.....	4
3.2.2. Kurum Kapasitesi	5
3.2.3. Isıtma ve Soğutma	5
3.2.4. Suya Erişim.....	6
3.2.5. Hijyen Koşulları.....	6
3.3. SAĞLIK.....	7
3.4. BESLENME	8
3.5. PERSONEL VE YÖNETİM.....	9
3.6. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM VE AÇIK HAVADAN YARARLANMA	10
3.6.1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı ve Dilekçe Hakkı.....	10
3.6.2. Görüş hakkı.....	10
3.6.3. Havalandırma	11
3.7. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORTİF ETKİNLİKLER 11	
4. TAVSİYELER	12
4.1. KURUM İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER.....	12
4.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER	14
4.3. JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER	15

KISALTMALAR

- ARDEF** : Araştırma Değerlendirme Formu
- Bkz.** : Bakınız
- CPT** : Avrupa İşkencenin Önlemesi Komitesi
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanun ile; “insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek” üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’ın 1’inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun’un 2/1-k bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendinde, TİHEK’in özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK’in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 8’inci maddesi uyarınca: *“Kapalı ceza infaz kurumları; iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

6. Anılan görevin icrası kapsamında 08.06.2022 tarihinde Gölbaşı K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ *habersiz* bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., ..., ..., ... ile bir doktor ve bir psikolog yer almıştır.
7. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede; Heyet tarafından ulusal önleme mekanizması, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdare ile yapılan görüşmenin ardından havalandırma alanları (avlu), emanet odası, açık görüş odası, kapalı görüş odası ve diğer ortak alanlar incelenmiş, inceleme sırasında ilgili personel ile görüşülmüştür. Buradaki incelemelerin ardından Ziyaret Heyeti Kurumdaki bütün koğuşlara girerek mahpuslar² ile havalandırma alanlarında görüşmeler gerçekleştirmiştir. Heyet üyeleri tarafından mahpuslara TİHEK hakkında genel bilgi verildikten sonra ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş ve gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı ifade edilmiştir. Görüşmelere infaz ve koruma memurları ile diğer idari personel refakat etmemiştir. Ziyaret, İdare ile yapılan son görüşmeyle sonlandırılmış, söz konusu görüşmede Kuruma ilişkin ilk gözlem ve tespitler paylaşılmıştır.
8. Bu rapor, 18.01.2022 tarihli ve 2022/43 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 01.06.2022 tarihli ve 10564 sayılı oluruna istinaden, 08.06.2022 tarihinde Gölbaşı K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

9. Mevki olarak Adıyaman ilinin Gölbaşı ilçesinde yer alan ve 1985 yılında hizmete açılan Kurum, K1 tipi (ilçe tipi) olarak inşa edilmiştir.
10. Kurumda, bir tanesi pandemi tedbirleri kapsamında karantina (tedbir) koğuşu olarak kullanılmak üzere toplam dört tane koğuş ve koğuşlara eklenti olan dört tane havalandırma alanı (avlu) bulunmaktadır.
11. Kurumda, ayrıca; bir emanet odası, bir açık görüş odası ve bir kapalı görüş odası bulunmaktadır.

¹ Bu raporda, Gölbaşı K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu artık kısaca “Kurum” olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

2.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

12. Kurumda, beş yıl ve daha az süreli hapis cezası alan hükümlüler ile tutuklular barındırılmaktadır. Bu kapsamda, Kurumda otuz ikisi hükümlü ve yirmi biri tutuklu olmak üzere toplam elli üç mahpus bulunmaktadır. Kurumda bulunan elli üç mahpustan iki tanesi yabancıdır. Yabancı mahpuslar, Suriye uyruklu olup Türkçe bilmektedir.
13. Ziyaret tarihinde karantina (tedbir) koğuşunda üç mahpus; diğer koğuşlarda sırasıyla on, on altı ve yirmi dört mahpus bulunmaktadır.
14. Kurumda engelli, kadın, çocuk mahpus ve annesi yanında kalan çocuk bulunmamaktadır.
15. Kurumda ileri yaşlı olan mahpus bulunmamaktadır.
16. İdare ve Gözlem Kurulu tarafından tek kişilik odada kalmasına karar verilen mahpus bulunmamaktadır.

2.3. PERSONEL

17. Kurumda biri kurum müdürü ve biri de başmemur olarak görev yapan toplam on yedi personel bulunmaktadır. Tamamı infaz ve koruma memuru olan personelin on beşi erkek, ikisi kadındır.
18. Personel gece ve gündüz olmak üzere iki vardiya şeklinde çalışmaktadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. CEZAEVİNE GİRİŞ VE GÜVENLİK

19. Kurumda ziyaretçi arama odası bulunmamaktadır. Kuruma giriş yapan ziyaretçiler ile mahpuslar jandarma tarafından nizamiye binasına ekli küçük bir odada aranmakta, akabinde Kurum ana binasından giriş yapmaktadır. Kurum ana binasında, ziyaretçiler ile mahpuslar ikinci bir aramadan geçmekte olup buradaki aramalar kapalı görüş alanında yapılmaktadır. Kadın ziyaretçilerin aranması kadın infaz ve koruma personeli tarafından gerçekleştirilmektedir. Ziyaret Heyetince ilk aramanın yapıldığı odada dolap, etajer ve askılık olduğu ancak arama önlüğü bulunmadığı ve odanın yeterince temiz olmadığı gözlemlenmiştir.
20. Üst araması yapılan kişiler, Ceza İnfaz Kurumu personeli gözetiminde duyarlı kapı sisteminden geçirilerek Kuruma giriş yapabilmektedir. Aramaların mevzuat çerçevesinde gerçekleştirildiği görülmüştür.
21. Kurumun dış tarafını gösteren kameralar olduğu ancak; Kurum içerisinde kamera sisteminin ve Kurum dışında da güvenlik açısından gerekli olan tel örgünün bulunmadığı

gözlemlenmiştir. İdarece, Kurumun eksikliklerinin giderilmesi için ilgili merciler nezdinde gerekli girişimlerde bulunulduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda 22.08.2022 tarihinde Kırıkhan Açık Ceza İnfaz Kurumuna, masrafları Kurum tarafından karşılanmak üzere tel örgü sağlanması talepli bir resmi yazı yazıldığı ve tel örgülerin tedarik sürecinin tamamlanarak yerleştirilmesine başlandığı anlaşılmıştır.

3.2. FİZİKSEL KOŞULLAR

3.2.1. Genel Bilgiler

- 22.** Kurum dış cephe boyasının yeni olduğu görülmüştür. Kurum İdaresi tarafından; ziyaret tarihinden önce ve yakın bir zamanda Kurumda çalışan infaz ve koruma memurlarının kendi çabalarıyla Kurum binasının dış cephe boyasını yenilediği, ziyaret tarihinden iki hafta önce sobaların, soba borularının bakımı ile baca temizliğinin yapıldığı ifade edilmiştir.
- 23.** Kurum girişindeki memur odasında acil durum butonlarının kontrol merkezinin bulunduğu ve çalışır vaziyette olduğu gözlemlenmiştir.
- 24.** Kurumda arşiv olmadığı için Kurumun eski evrakının ve mahpuslara ait valizler gibi diğer eşyaların giriş katta bulunan emanet odasında tutulduğu görülmüştür. Mahpuslara ait kıymetli eşyaların ise Kurum içerisinde kamera sistemi olmadığı için birinci katta memur odasında muhafaza edildiği gözlemlenmiştir.
- 25.** Giriş katında koridor boyunca kullanılmayan eski dolaplar bulunmaktadır.
- 26.** Kurumda SEGBİS odası bulunmadığı, SEGBİS aracılığıyla görüşme yapılacağı bildirilen mahpusların adliyeye götürülmesi suretiyle görüşmelerin adliye SEGBİS sistemi aracılığıyla gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.
- 27.** Kurumda yumuşak oda bulunmamaktadır.
- 28.** Kurumda bulunan oda ve koşulların duvar ve tavanlarında soba kullanımı sebebiyle is kaynaklı kararmalar olduğu, duvar ve tavanların sıvasının döküldüğü görülmüş, ziyaret tarihinden sonra, İdareden alınan bilgi ve belgelerden tedbir koğuşı duvarlarının boya badana işlemlerinin yapıldığı anlaşılmıştır.
- 29.** Tedbir koğuşı hariç Kurumdaki diğer bütün koşullarda; tüple çalışan bir adet ocak, bir adet buzdolabı ve bir adet televizyon bulunmaktadır.
- 30.** Koşullarda bulunan ranzalar kullanıma uygun vaziyette olup her mahpusa yastık, yorgan ve yatak örtüsü tedarik edildiği görülmüş; havaların soğuk olduğu dönemde mahpusların talebi halinde ek battaniye verildiği öğrenilmiştir.
- 31.** Görüşme yapılan mahpuslardan bazıları dolap eksikliklerinin olduğu şikâyetinde bulunmuş, ancak İdarece, kendilerine daha önce bu yönde talep iletilmediği, Kurumda bulunan çok

sayıda kullanılmayan dolap ile bu eksikliğin hemen giderilebileceği ifade edilmiş, ziyaret tarihinden sonra verilen bilgiye göre mahpusların dolap taleplerinin karşılandığı bilgisi alınmıştır.

3.2.2. Kurum Kapasitesi

32. Kurum, altmış kişilik kapasiteye sahip olup ziyaret tarihi itibariyle Kurumda elli üç mahpus bulunmaktadır. Ziyaret tarihinde Kurumda bulunan dört koğuştan biri tedbir koğuşu olarak kullanıldığından mahpuslar devamlı tutulma amacıyla üç koğuşa yerleştirilmiştir. Bu sebeple mahpus sayısı bakımından koğuşlarda dengeli bir dağılımın olmadığı gözlemlenmiştir. Söz konusu durum Ziyaret Heyeti tarafından İdareye iletilmiş olup İdare tarafından; bu hususta bir düzenleme planlandığı, pandemi sebebiyle ayrı bir karantina koğuşu bulundurmanın gerekli olmaktan çıkması halinde tadilat da yapılarak tedbir koğuşuna da diğer koğuşlar gibi mahpus yerleştirilmesi yoluyla koğuş başına düşen mahpus sayısını azaltmanın hedeflendiği belirtilmiştir. Tedbir koğuşunda iyileştirme yapılmış olmakla beraber ziyaret tarihinden sonra Kurum mevcut sayısı az olduğu için tedbir koğuşunun aktif olarak kullanımda olmadığı ancak herhangi bir mevcut artışında kullanılmaya müsait olduğu bilgisi verilmiştir.

3.2.3. Isıtma ve Soğutma

33. Kurumun ısıtılması, soba ile sağlanmaktadır. İdare tarafından; sobanın hangi mahpus tarafından yakılacağı ve sorumlu mahpusun kim olacağı hususunun İdarenin kontrolü ve gözetiminde olduğu, ayrıca her koğuşa haftada sekiz torba kömür ve altı el arabası odun verildiği ifade edilmiştir.

34. Koğuşların iki tanesinde tavana sabit birer orta boyutta vantilatör, bir koğuşta ise tavana sabit bir adet küçük vantilatör bulunduğu görülmüştür. Tedbir koğuşunda ise vantilatör bulunmamaktadır. Özellikle küçük vantilatörün bulunduğu koğuştaki mahpuslar ile yapılan görüşmelerde mahpuslar, yaz aylarında bölgede havaların çok sıcak olması sebebiyle vantilatörün tüm koğuşu serinletmede yetersiz kaldığından şikâyet etmişlerdir³. Söz konusu

³ 17.06.2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 9'uncu maddesine göre; "Koğuş, oda ve eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla, bir adet otuz yedi ekran televizyon ile elektrikli su ısıtıcısı, saç kurutma makinesi ve büro tipi buzdolabı ile kurumun bulunduğu coğrafi bölgenin iklim koşulları dikkate alınarak, her koğuş veya odada bir adet **vantilatör** bulundurulmasına izin verilebilir. Ayrıca her hükümlü, kurum kantininden satın almak kaydıyla bir adet kulaklıklılı küçük el radyosu bulundurulabilir."

durum, ziyaret esnasında Heyet tarafından da gözlemlenmiştir. İdare ile yapılan görüşmede, yeterli ödenek olması halinde bu sorunun giderilebileceği belirtilmiştir.

3.2.4. Suya Erişim

- 35.** Kurumda sıcak suya erişim, yaz aylarında güneş enerjisi vasıtasıyla, güneş enerjisinden yeterince faydalanılamayan diğer aylarda ise mahpuslar tarafından soba üzerinde güğümde suyun ısıtılmasıyla sağlanmaktadır.
- 36.** İdarece; mahpusların içme suyu ihtiyacının şebeke suyu ile sağlandığı, 7/24 temiz suya erişimin sağlanabildiği, suyun temiz ve içilebilir nitelikte olduğu, su analizlerinin belirli periyotlarla yaptırıldığı ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından şebeke suyunun tat ve koku bakımından içilebilir nitelikte olduğu değerlendirilmiştir.

3.2.5. Hijyen Koşulları

- 37.** Kurumda, kişisel temizliğini sağlayamayacak durumda olan mahpus bulunmamaktadır. Koşulların temizliği ise mahpusların kendi aralarında yaptıkları iş bölümü ve sıraya göre yapılmaktadır. Koşulların temizliği için gerekli temizlik malzemelerini mahpuslar kantin aracılığıyla temin etmektedir.
- 38.** İdarece; Kurumda hizmetli olarak çalışanın bulunmadığı, Kurum koridorları ve ortak alanların temizliğinin infaz ve koruma memurları tarafından yapıldığı ifade edilmiştir.
- 39.** Mahpuslar çamaşırlarını kantinden temin ettikleri leğenlerde yıkamakta ve avluda kurutmaktadır.
- 40.** Görüşme yapılan mahpuslardan koşullarda haşere sorunu olduğu şikâyeti alınmış, Ziyaret Heyetince de koşullarda haşere sorunu olduğu gözlenmiştir. İdare tarafından; Kurumun ilaçlanmasıyla ilgili olarak Gölbashi Belediyesi ile ziyaret tarihinden önce görüşüldüğü, Belediye görevlilerinin henüz ilaçlama için gelmediği, genelde yıl içerisinde bir defa ilaçlama yapıldığı belirtilmiştir.
- 41.** Yapılan görüşmelerde mahpusların bir kısmı tarafından, koşullardaki çöplerin haftada sadece iki defa toplanması sebebiyle biriken çöplerin koşullarda kokuya sebep olduğu şikâyeti dile getirilmiş, İdarece, çöp toplama sıklığının mahpuslar ile görüşülerek kararlaştırıldığı, mevcut uygulamanın mahpusların talebi doğrultusunda belirlendiği ancak farklı yönde bir talep var ise de çöp toplama sıklığının artırılabilmesi ifade edilmiş, ziyaret tarihinden sonra İdare tarafından çöp toplama sıklığının haftada iki günden üç güne çıkarıldığı bildirilmiştir. Ancak buna rağmen çöplerin daha sık toplanılmasının hijyen bakımından daha uygun olduğu değerlendirilmiştir.

3.3. SAĞLIK

42. Kurumda Psiko-sosyal Servis bulunmamaktadır. İdare tarafından; Kurumda görevli psikolog bulunmadığından mahpusların Kuruma kabulünün ardından doldurulması gereken Araştırma Değerlendirme Formunun (ARDEF)⁴ infaz ve koruma memurları tarafından doldurulduğu, mahpusların psikolog ile görüşme ihtiyacı olduğunda Adıyaman Gölbaşı Sosyal Hizmet Merkezi ile irtibata geçildiği ve mahpusların psikologla görüşme taleplerinin bu merkez tarafından karşılandığı ifade edilmiş, psikolojik rahatsızlığı bulunan mahpusların, tedavi için Gölbaşı Devlet Hastanesi Psikiyatri Bölümüne sevk edildiği belirtilmiştir. Görüşme yapılan mahpuslarca psikolog ile düzenli olarak görüşebilmelerinin kendileri için yararlı olacağı ifade edilmiştir.
43. İdare tarafından, Kuruma her hafta aile hekiminin geldiği ve yarım gün Kurumda bulunduğu, Kurumda sürekli görevli doktor veya sağlık memuru bulunmadığı bilgisi verilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde ise; aile hekiminin genelde iki haftada bir geldiği, acil bir sağlık sorunları olduğunda İdarenin hemen 112 Acil Çağrı Merkezini aradığı ifade edilmiştir. Kurumda mahpusların hasta kayıt dosyalarının tutulmadığı görülmüş olup İdarece; ziyaret tarihinden sonra bu husustaki eksikliğin giderileceği ifade edilmiştir.
44. Kuruma gelen aile hekiminin muayenesi sonucu mahpusun bir uzmana muayene olması uygun görüldüğü takdirde ilgili sağlık birimine sevkini yapıldığı, mahpusun randevusunun Alo 182 Randevu Hattı aranarak alındığı ve randevu günü geldiğinde mahpusun hastaneye götürüldüğü, dış rahatsızlığı olan mahpusların ise aile hekimi tarafından Gölbaşı Devlet Hastanesi ya da Adıyaman Devlet Hastanesine sevklerinin yapıldığı, kronik hastalığı olan mahpusların takip ve tedavilerinin aile hekimi tarafından yapıldığı belirtilmiştir.
45. İdare tarafından, ilaçların günlük olarak dağıtıldığı, psikiyatri ilaçları gibi kontrollü dağıtılması gereken ilaçların baş memurluk odasında bulunan dolapta muhafaza edildiği ve infaz ve koruma memurları tarafından mahpuslara dağıtıldığı, infaz ve koruma memurlarının mahpusun ilacı aldığından emin olduktan sonra koğuştan ayrıldıkları belirtilmiştir.
46. Ziyaret Heyetinin baş memurluk odasında yaptığı incelemede, psikiyatrik ilaçların odadaki dolapta muhafaza edildiği ve ilaç kutularının üzerinde hangi mahpusa ait olduğunun yazılı

⁴ Ruh sağlığı problemleri olan mahpusların personel tarafından erken dönemde tanınması ve yararlanacakları psiko-sosyal destek programının belirlenmesi amacıyla oluşturulan araştırma ve değerlendirme formudur. ARDEF sonuçları doğrultusunda mahpuslar ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir. <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> Erişim Tarihi: 03.01.2022

olduğu, ilaç dolabının ilaç saklama koşulları açısından uygun olduğu (kuru, serin ve gölge bir yerde saklandığı) ve ilaçların son kullanma tarihlerinde bir sorun olmadığı gözlenmiştir.

3.4. BESLENME

47. Kurumda yemekler, mahpuslar tarafından koğuşlarda yapılmaktadır.
48. Mahpusların kantin ihtiyaçları, dış kantin aracılığıyla sağlanmaktadır. Dış kantin fiyatlarına ilişkin mahpuslara ya da İdareye ilgili firma tarafından sunulan bir fiyat listesi bulunmamaktadır. İdare tarafından; fiyatların piyasa rayicine uygun olduğu, Kurumun küçük bir ilçede bulunması sebebiyle uzun yıllardır aynı firma ile çalışıldığı, ziyaret gününe kadar bu hususta bir sorun yaşanmadığı, kantin ihtiyaçlarına ilişkin taleplerin dış kantin hizmeti gören firmadan temin edilip doğrudan koğuşlara dağıtıldığı, Kurumda ambar mevcut olmadığından gıdaların muhafaza edilmesinin mümkün olmadığı,⁵ mahpuslardan fiyat listesinin olmaması ile ilgili bir şikâyet alınmadığı belirtilmiştir. Yapılan görüşmelerde mahpuslar tarafından; sabah sayımlarında ihtiyaç listelerini infaz ve koruma memurlarına verdikleri, öğlen saatinde de ihtiyaçlarının taraflarına teslim edildiği ifade edilmiştir. İdare tarafından; ihtiyaç listelerinin kontrol edildiği, içerisinde yasaklı ürünler varsa bu ürünler listeden çıkarıldıktan sonra geri kalan ürünlerin temininin sağlandığı bilgisi verilmiştir.
49. İdare tarafından özel beslenme ihtiyacı olan mahpuslar için durumlarına uygun gıdaların temin edildiği belirtilmiştir.
50. İdare tarafından; koğuş içerisinde ocak ve buzdolabının mevcut olduğu ifade edilmiştir. Ziyaret sırasında koğuşlarda bulunan buzdolapları incelenmiş ve çalışır vaziyette oldukları görülmüştür.
51. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; koğuşlarda yemek yapılması için bulundurulmasına izin verilen tüpün çabuk bittiği, bazı mahpusların da maddi durumu elverişli olmadığından koğuşun tüp alınması gibi ortak masraflarına katılmadığı, günde üç öğün yerine iki öğün yemek hazırlamalarına rağmen iâşe miktarının gıda masraflarının çok az bir kısmını karşıladığı, bu sebeplerle günlük iâşe miktarının artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Ziyaret tarihinden sonra Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından iâşe bedeli günlük 22 TL'den 50 TL'ye çıkarılmıştır.⁶

⁵ 26.05.2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumu Personelinin İâşe Yönetmeliği'nin 5'inci maddesine göre; "Günlük iâşe miktarı, Sağlık Bakanlığı ile birlikte belirlenen günlük kalori ihtiyacı ve bütçe imkânları da değerlendirilerek saptanan tutardır." ve 7'in maddesine göre; "Mutfak teşkilâtı olmayan ve hazır yemek ihalesi şeklinde karşılanamayan ceza infaz kurumlarında hükümlü, tutuklu ve personele, 5inci maddede belirtilen miktarlar karşılığı çığ gıda verilir."

⁶ Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumu Personelinin İâşe Yönetmeliği'nin 5'inci maddesine dayanılarak günlük iâşe bedeli 15.11.2022 tarihinden itibaren uygulanmak üzere; hükümlü ve tutuklular ile görevi başında

52. Tedbir koğuşunda kalan mahpuslarla yapılan görüşmelerde; söz konusu koğuşta geçici olarak kalmaları sebebiyle yemeklerinin sürekli olarak kaldıkları koğuştan geldiği bilgisi alınmıştır.
53. Ziyaret tarihinde, Kurumda açlık grevi yapan mahpus bulunmamaktadır. İdare tarafından daha önce de açlık grevi yapan herhangi bir mahpus olmadığı belirtilmiştir.

3.5. PERSONEL VE YÖNETİM

54. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, kötü muameleye ilişkin herhangi bir şikâyet alınmamıştır. İnceleme sırasında Ziyaret Heyeti tarafından, İdare ile infaz ve koruma memurlarının çalışmalarını sağduyulu ve özverili bir şekilde sürdürmesinin yanı sıra mahpuslarla güzel bir iletişim kurduğu gözlemlenmiştir.
55. Kurum İdaresi tarafından; son bir yıl içerisinde işkence ve kötü muamele iddiasıyla başvuruda bulunan mahpus olmadığı bilgisi verilmiştir.
56. Görüşme yapılan mahpuslarca; jandarma personelinin özellikle sevkler sırasında kendilerine yönelik yaklaşım ve tutumlarından rahatsız oldukları, hastanede hasta mahremiyetine özen gösterilmediği, serum takılması gibi hallerde hekimin rutin güvenlik prosedürlerinin uygulanmaması yönündeki talebine rağmen kendilerine rutin güvenlik prosedürlerinin uygulandığı ifade edilmiştir. Jandarma personelinin mahpusların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştıran bir tutum içerisinde olmadığı ve güvenlik prosedürlerinin uygulanması hususunda mahpusların özel durumlarının göz önünde bulundurmadığı yönündeki söz konusu şikâyetler Ziyaret Heyeti tarafından Kurum idaresine bildirilmiş, İdare jandarma personeline gerekli uyarıların yapılacağı ifade edilmiştir.
57. Kurumda görev yapan personel meslek eğitimi almış olmakla beraber insan hakları eğitimi (meslek eğitimine ilgili eğitimin dâhil edilmesinden sonra memur olanlar hariç) ile işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin özel bir eğitim almamıştır. Ancak, Ziyaret Heyetinin incelemesi sırasında ve personelle yaptığı görüşmelerde; personelin genel olarak hassas gruplara yaklaşım konusunda yeterli donanım ve bilgiye sahip olduğu değerlendirilmiştir.
58. İdarece, disiplin cezası verilmesi ya da koğuş değişikliği gibi kararlar alınması gerektiğinde, Cezaevi Savcısı başkanlığında vardiya personeli ile yapılan toplantılarda karar alınarak işlem tesis edildiği, Cezaevi Savcısının haftada bir iki defa Kuruma geldiği belirtilmiştir.

bulunan personel için 22,00 TL'den 50,00 TL'ye, ceza infaz kurumlarında barındırılan çocuk hükümlü ve tutuklular için 44,00 TL'den 75,00 TL'ye, kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklar ile süt emziren hükümlü ve tutuklu anneler ve hamileler için 44,00 TL'den 75,00 TL'ye yükseltilmiştir.

Mahpuslar hakkında hücreye koyma cezası verildiği hallerde bu cezaya uygun hücre bulunmadığından ilgili mahpusun başka Kuruma nakledildiği ifade edilmiştir.

59. İdare tarafından; geçmiş yıllarda bir mahpusun Kurumdan firar etme teşebbüsünde bulunduğu, mahpusun çatıya çıktığı sırada infaz ve koruma memurları tarafından yakalandığı, hücre cezası verilen mahpusun daha sonra başka bir Kuruma nakledildiği, Kurumda yaşanan ve ilgili mercilere bildirilen tek adli vakanın da söz konusu hadise olduğu bilgisi verilmiştir.
60. İdarece, son bir yıl içinde disiplin cezası alan tek bir mahpus olduğu, kendisine ziyaretçi kabulünden men cezası verildiği, hakkında şikâyetle bulunulan, idari veya adli işlem yürütülen personel bulunmadığı ifade edilmiştir.

3.6. DIŞ DÜNYA İLE İLETİŞİM VE AÇIK HAVADAN YARARLANMA

3.6.1. Telefonla Görüşme Yapma Hakkı ve Dilekçe Hakkı

61. Telefonla görüşme, Kurum girişinde bulunan iki adet ankesörlü telefon ile sağlanmakta olup mahpuslar tarafından bu hususta herhangi bir şikâyet dile getirilmemiştir.
62. İdarece, mahpusların dilek ve şikâyetlerini bir kutu içerisinde biriktirerek İdareye iletebildiği, görevli personelin, haftada bir gün dilekçe kutusunu baş memurluğa, baş memurluğun da dilekçeleri İdareye ulaştırdığı belirtilmiş, ancak görüşme yapılan mahpuslar taleplerini şifahi olarak doğrudan iletmeyi daha çok tercih ettiklerini ifade etmiş olup bu konuda bir sorun yaşamadıkları anlaşılmıştır.

3.6.2. Görüş hakkı

63. Kurumun ikinci katında bulunan açık görüş odası aynı zamanda avukat görüş odası, sınav odası, derslik, kütüphane olarak da kullanılmaktadır. Açık görüş odasının girişinde “Dershane” yazılı tabela asılıdır. Oda içerisinde yeteri kadar masa ve sandalye bulunduğu, yeterli havalandırmanın sağlandığı, ayrıca odada soba bulunduğu görülmüştür.
64. Açık görüşler, ayda bir defa bu görüşmeler için tahsis edilen açık görüş odasında yapılmaktadır. Yapılan görüşmelerde mahpuslar tarafından aileleriyle açık görüşe çıktıkları ve bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıkları ifade edilmiştir.
65. Açık görüş ve avukat ile görüşme için kullanılan odanın kapısının zorlama ile kapandığı, bu durumun ses yalıtımı ve görüşmelerde gizliliğin sağlanması konusunda sorun oluşturacağı değerlendirilmiştir. Mahpusların çoğunluğu tarafından; açık görüş esnasında infaz ve koruma memurunun da odanın bir köşesinde beklediği belirtilmiştir. İdare tarafından konuya ilişkin olarak; sorunun binanın eski olmasından kaynaklandığı, görüş

yapan mahpusların güvenlik amacıyla uzaktan görmeye müsait ve odaya uygun bir kapı olmadığı ifade edilmiştir.

66. Kapalı görüş alanında, sekiz tane kapalı görüş bölmesi bulunmakta olup bölmelerde sandalye ve telefon bulunmamaktadır. Kapalı görüş bölmeleri, eski tip olup her bir bölmede iki taraflı demir ızgara arasında kalın bir cam bulunmaktadır. Demir ızgaralar arasında kalan boşlukların temiz olmadığı görülmüştür. İdarece bu alanın temizlenebilmesi için camların sökülmesi gerektiği, bunun ise çok zor olduğu ifade edilmiştir.

67. Görüşme yapılan mahpuslar tarafından, ayda üç defa kapalı görüşe çıktıkları ve bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıkları belirtilmiştir.

3.6.3. Havalandırma

68. Her koğuşa ait ayrı bir havalandırma alanı bulunmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; sabah saatlerinden akşam saatlerine kadar havalandırma alanında bulunma imkânından yeterince yararlandıkları ifade edilmiştir. İdare tarafından da mahpusların sabah gün doğumundan akşam gün batımına kadar havalandırma alanında bulunma imkânı olduğu bilgisi verilmiştir. Ziyaret gününde mahpuslarla görüşme yapıldığı esnada da mahpusların havalandırma alanında bulunma imkânından yararlandığı görülmüştür.

3.7. SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ, EĞİTSEL VE SPORİF ETKİNLİKLER

69. Kurumda ayrı bir kütüphane odası bulunmamakla birlikte kitaplar açık görüş odasında bulunan kilitli dolaplarda muhafaza edilmektedir. Kurumda 1257 adet kitap bulunmaktadır. Görüşme yapılan mahpuslarca; kitap veya gazete gibi yayınlara erişim konusunda sorun yaşamadıkları ifade edilmiştir.

70. Sınavların, Gölbaşı Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından görevlendirilen gözetmen gözetiminde açık görüş odasında yapıldığı bilgisi verilmiştir.

71. Koğuşlarda televizyon bulunmakta olup televizyonda yaklaşık 250 kanal mevcuttur. Mahpuslarla yapılan görüşmede; kanal sayısına ya da televizyona ilişkin bir şikâyet dile getirilmemiştir.

72. İdare tarafından koğuşlarda bulundurulabilecek kişisel eşyalarda mevzuat hükümleri dışında bir sınırlama olmadığı belirtilmiştir. Mahpuslardan birkaçı tarafından radyo bulundurma talepleri iletilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; kendilerine bu yönde bir talebin ulaşmadığı, mevzuata uygun olduğu sürece taleplerin yerine getirilmesinde bir sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

73. Mahpuslar, Kurumun fiziki koşulları ve alan yetersizliği sebebiyle, sportif faaliyet olarak yalnızca havalandırma alanında voleybol oynayabilmektedir. Futbol vb. gibi başka bir sportif faaliyet için uygun saha veya çim alan bulunmamaktadır.
74. Manevi rehberlik çalışmaları kapsamında, bir din görevlisinin her hafta Kuruma geldiği ve mahpuslar ile eğitici sohbet faaliyeti gerçekleştirdiği bilgisi alınmıştır.
75. Kurumda bulunan mahpusların sosyal, kültürel ve eğitsel yönden gelişime çok açık ve hazır oldukları değerlendirilmiş, İdare tarafından; Kurumda pandemi tedbirlerinden önce bir dönem derslik olarak da kullanılan açık görüş odasında satranç kursu verildiği, ancak kursu veren personelin görev yeri değişikliği sebebiyle Kurumdan ayrılması sebebiyle kursun devam ettirilemediği bilgisi verilmiştir.

4. TAVSİYELER

4.1. KURUM İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER

76. Kurumda ziyaretçi arama odası oluşturulması, jandarma ziyaretçi arama odasının temizlenmesi ve düzenlenmesi, detaylı arama yapılacak odalarda sürekli bir şekilde arama önlüğü bulundurulması⁷,
77. Giriş katta mahpusların eşyalarının bulunduğu emanet odasında Kuruma ait eski evrakın gelişigüzel yerleştirilmiş olduğu dikkate alındığında Kurumda bir arşiv oluşturulması⁸,
78. Ziyaret tarihinde her ne kadar kapasite aşımı sorunu bulunmasa da mahpusların, koşulların büyüklüğü ve her bir mahpusa düşecek özel alan dikkate alınarak koşullara daha dengeli bir şekilde dağılımının sağlanması⁹,

⁷ 29.03.2020 tarih ve 31083 sayı ile Resmi Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in 34’üncü maddesinde detaylı aramanın mahpusun utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde yapılması, görevli dışında odada kimsenin bulunmaması, arama sırasında mahpusa tek kullanımlık önlük verilmesi, ayrıca arama sırasında önce bedeninin üst kısmındaki giysilerin çıkartılması, ardından bedeninin alt kısmındaki giysilerin ise üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkartılması gerektiği hükmü yer almaktadır.

⁸ İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü)’nda “İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkin Soruşturulması ve Belgelendirilmesine İlişkin İlkeler” başlığı altında yer alan madde 3a’ya göre; “Soruşturma için gerekli tüm bilgilere ulaşmak, soruşturmayı yürütecek yetkililerin yetkileri ve görevleri dahilinde olmalıdır. Etkili bir soruşturma için, gerekli her tür finansal ve teknik kaynak soruşturmayı yapan kişilerin kullanımına sunulmalıdır.”

Nelson Mandela Kuralları’nın “Mahpusların dosya yönetimi” başlıklı 6.maddesine göre; “Kişilerin hapsedildiği her yerde, standartlaştırılmış bir mahpus dosya yönetim sistemi oluşturulur. Böylesi bir sistem, elektronik veri tabanı kaydı ya da sayfaların numaralandırılıp imzalandığı bir kayıt defteri olabilir. Usuller, güvenli bir denetim yolunu sağlamaya ve yetkisiz girişleri ya da sistemde kayıtlı herhangi bir bilginin değiştirilmesini engellemeye uygun düzenlenir.”

⁹ Bkz. 11. Genel Rapor’dan alıntı [CPT/Inf (2001) 16] “Yüksek kapasiteli koşullar” başlığı altında yer alan 29’uncu paragraf: “CPT tarafından ziyaret edilen birçok ülkede, özellikle de orta ve doğu Avrupa’da, mahkumlar genellikle her gün kullandıkları, uyuma, yaşama alanları ve sıhhi bölümler gibi imkanların tamamını veya büyük bir bölümünü içeren yüksek kapasiteli koşullarda kalmaktadırlar. CPT’nin kapalı cezaevlerinde bu tür bir yaşama

79. Yaz mevsiminde bölgedeki yüksek sıcaklık dikkate alındığında mevcut vantilatörün tüm koğuşu serinletmeye yeterli olmadığı değerlendirildiğinden koğuşlara ve özellikle de küçük vantilatör bulunan koğuşa daha büyük vantilatör takılması¹⁰,
80. Diğer Ceza İnfaz Kurumlarında bu yönde bir uygulama olduğundan mahpuslara genel temizlik malzemelerinin İdare tarafından verilmesi¹¹,
81. Kurumda ve özellikle de koğuşlarda haşere olduğunun gözlemlendiği dikkate alınarak ilaçlama işleminin daha sık yaptırılması,
82. Hijyen bakımından koğuşlardaki çöplerin daha sık toplanması,
83. Mahpusların hasta kayıt dosyalarının tutulmadığı dikkate alınarak hasta takip kayıt dosyalarının oluşturulması¹²,
84. Dış kantinde satılan ürünlerin fiyat listelerinin şeffaflık ile öngörülebilirlik açısından ve mahpusların fiyatlardan önceden haberdar olabilmesi için ilgili firmadan temin edilmesi,
85. Kurumda görevli personelin hizmet içi eğitim müfredatına, insan hakları ile İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü) başta olmak üzere işkence ve kötü muamele eğitimlerinin dâhil edilmesi¹³,

düzenlemesi ilkesine itirazları vardır; zaten yapılan incelemelerde de, tutukluların söz konusu koğuşlarda son derece dar ve sağlığa zararlı bir ortamda buldukları görüldükçe bu itirazlar haklı çıkmaktadır. Hiç şüphesiz, kültürel sebepler de dahil olmak üzere belli faktörler, bazı ülkelerde tutuklular için müferrit hücrelere yerine çoklu yerleşim birimlerinin tercih edilmesini haklı kılabılır. Ancak onlarca tutuklunun aynı koğuşta birlikte yaşadığı ve uyuduğu düzenlemeler lehine söyleyecek çok az şey, aleyhine söyleyebilecek ise çok şey vardır.

Yüksek kapasiteli koğuşlar, tutukluların günlük hayatlarında mahremiyetinin olmaması anlamına gelir. Bunun dışında, sindirme ve şiddet riski yüksektir. Bu tür düzenlemelerde suçlu alt kültürlerinin oluşması ve suç örgütlerinin tutunması ihtimali yüksektir. Aynı zamanda bu ortamda personel kontrolü de çok zor, hatta imkânsız hale gelebilir; cezaevi huzursuzluklarında, dışarıdan gücün kullanıldığı müdahaleler kaçınılmaz olabilir. Bu tür bir düzenlemede, belli tutukluların risk ve ihtiyaçlar doğrultusunda uygun bir şekilde dağıtılması da imkânsız olur. Bütün bu sorunlar, kalan tutukluların sayısının makul bir düzeyin üzerine çıkmasıyla daha da artar. Ayrıca böyle durumlarda, lavabo veya tuvalet gibi ortak alanlar üzerine aşırı yük binmesi ve bu kadar insan için yetersiz havalandırma ile birlikte koşullar daha da çekilmez bir hal alır.”

¹⁰ Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Kurumların bakımı, temizliği ve ısıtılması” başlıklı 95.maddesine göre; “...Kurumun bulunduğu yer ve iklim koşulları dikkate alınarak, kurum binası uygun sıcaklıkta tutulur...”

¹¹ Söz konusu uygulamaya örnek için bkz. Şırnak T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti Raporu. Maddi durumu yetersiz olan mahpuslara genel bütçeden temizlik malzemesi sağlanması şeklindeki örnek için bkz. Tunceli A-3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyareti Raporu

¹² Bkz. 3. Genel Rapor’dan Alıntı [CPT/Inf (93) 12] “Cezaevlerinde sağlık hizmetleri” başlığı altında yer alan 39’uncu paragraf: “Her hasta için, içinde tanıya ilişkin bilgilerin, hastanın gelişim kaydının ve geçirdiği özel muayenelerin bulunduğu **tubbi bir dosya** hazırlanmalıdır. Herhangi bir nakil durumunda, bu dosya da tutuklunun gönderildiği merkezin doktorlarına iletilmelidir. Ayrıca sağlık ekipleri tarafından özellikle de söz konusu hastalara ilişkin olaylarla ilgili günlük kayıtlar tutulmalıdır. Bu kayıtlar, cezaevindeki sağlık hizmetlerinin genel durumu hakkında fikir verdiği gibi, ortaya çıkabilecek bazı sorunları belirlemekte de faydalıdır.”

¹³ Nelson Mandela Kuralları, Kural 76’ ya göre; “...eğitim, asgari olarak aşağıdaki konuları içerir: ... (b) Tüm mahkûmların insanlık onuruna saygı gösterilmesi ve özellikle işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muamele veya cezaların yasaklanması dâhil, hapisane personelinin görevlerini yerine getirirken hak ve ödevleri...”

86. Açık görüş ve aynı zamanda avukat görüş odası olarak da kullanılan odanın kapısının kapanmaması ile ilgili sorunun giderilmesi¹⁴,
87. Kapalı görüş odasında görüş alanlarına sandalye ve telefon konulması¹⁵, görüş alanlarında bulunan demir ızgaraların kaldırılması, demir ızgaralar arasında yer alan camın kırılmaz cam ile değiştirilmesi, demir ızgaralar arasında kalan kısım ile genel olarak kapalı görüş odasının temizlenmesi,
88. Mahpusların radyo bulundurma taleplerinin değerlendirilmesi¹⁶,
89. Mahpusların sosyal, kültürel ve eğitsel yönden gelişime çok açık ve hazır oldukları da görüldüğünden dışarıdaki hayata hazırlık ve ıslahları bakımından sosyal veya mesleki beceriler edinmeleri için gerekli çalışmaların yapılması¹⁷,

4.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

90. Kurum içerisinde kamera sistemi kurulmasının sağlanması,
91. Kurum fiziki koşullarının iyileştirmesi için gerekli tedbirlerin alınması,
92. Kurumda görevli psikolog bulunmadığı ve ARDEF formunun alanında uzman birisi tarafından doldurulması daha yerinde olacağı dikkate alınarak mahpuslara ihtiyaç halinde Psiko-sosyal destek verilmesi için gereken tedbirlerin alınması¹⁸,

¹⁴ Nelson Mandela Kuralları, Kural 61'e göre; "Mahpuslara, seçtikleri bir avukat ya da hukuki yardım sağlayıcı ile ulusal hukuka uygun olarak gecikmeksizin, alan dinlemesi yapılmaksızın, sansürlü ve **tam bir gizlilik içinde görüşme, danışma ve konuşma için yeterli fırsat, zaman ve kolaylık sağlanır. Görüşmeler, hapisane personelinin görebileceği, ancak duyulmayacak bir ortamda olur.**"

¹⁵ Avrupa Cezaevleri Kuralları Kural 19.1'e göre; "Her cezaevinin bütün bölümleri gerekli şekilde bakılmalı ve her zaman temiz tutulmalıdır."

¹⁶ Avrupa Cezaevleri Kuralları Kural 24.10'a göre; "Belirli bir dava kapsamında, adli bir merci tarafından, belirli bir süre için konulan özel bir yasaklanma olmadıkça mahpusların gazete, dergi ve diğer yayınları okumalarına ve bunlara abone olmalarına, **radyo ve televizyon yayınlarından yararlanmalarına ve böylece toplum hayatındaki gelişmelerden düzenli olarak bilgi edinmelerine izin verilmelidir.**"

¹⁷ Bkz. CPT Standartları "Cezaevleri" başlığı altında yer alan 47'nci paragraf: "Tatminkâr bir faaliyet programı (çalışma, eğitim, spor, vs.), mahkûmların iyiliği açısından çok önemlidir. Bu durum ister hüküm giymiş, ister mahkemeye çıkmayı bekleyen kişilerin bulunduğu bütün kurumlar için geçerlidir... Ancak mahkûmlar, içinde buldukları hücredeki fiziksel şartlar ne kadar iyi olursa olsun, haftalar belki de aylar boyunca hücrelerinde kilitli biçimde çürümeye bırakılamazlar. CPT'ye göre tutuklevlerindeki mahkûmların günün makul bir kısmını (sekiz saat veya daha fazla) hücreleri dışında, belirli amacı olan ve değişen faaliyetler yaparak geçirmeleri hedeflenmelidir. Doğal olarak, hüküm giymiş mahkûmların bulunduğu kurumlardaki programlar daha da uygun olmalıdır."

¹⁸ Avrupa Cezaevleri Kuralları Kural 89.1'e göre; "Personel arasında, mümkün olduğunca psikiyatristler, **psikologlar**, sosyal çalışmacılar, öğretmenler, mesleki ve bedensel eğitim ile spor eğitimcileri gibi yeterli sayıdaki uzmanlar olmalıdır.", Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) Kural 78'e göre; "Hapishane personeline, mümkün olduğunca, psikiyatristler, **psikologlar**, sosyal hizmet uzmanları, öğretmenler ve meslek eğitimcileri gibi yeterli sayıda uzman dâhil edilir. ..."

93. Kuruma gelen aile hekiminin geliş sıklığının yeterli olmadığı dikkate alınarak aile hekiminin daha sık ve düzenli gelmesinin sağlanması¹⁹,

4.3. JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

94. Jandarma personelinin sevkler sırasında yaklaşım ve tutumuna ilişkin genel bir rahatsızlık olduğu dikkate alınarak jandarma personelinin mahpusların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştıran bir tutum içerisinde olmasının sağlanması ve jandarma personeline bu kapsamda işkence ve kötü muamele eğitimi verilmesi²⁰,

95. Sevkler sırasında güvenlik prosedürlerinin uygulanması hususunda mahpusların özel durumları göz önünde bulundurularak konu hakkında gerekli hassasiyetin gösterilmesinin sağlanması²¹

¹⁹ Bkz. 3. Genel Rapor'dan Alıntı [CPT/Inf (93) 12] "Cezaevlerinde sağlık hizmetleri" başlığı altında yer alan 35'inci paragraf: "Bir cezaevinin sağlık hizmetleri en azından düzenli ayakta konsültasyon ve acil durumlarda tedavi sunabilmelidir (tabii ki, bunların dışında genellikle yataklı hastane tipi bir birim de olabilir). Her tutukluya yetkin bir dış hekimi de hizmet sunmalıdır. Bunun dışında, cezaevi doktorları uzmanların hizmetlerinden yararlanabilmelidir.

Acil durum tedavisine gelince, **her zaman bir doktor nöbette olmalıdır**. Ayrıca ilk yardım sunabilecek yetkinliğine, tercihan da hemşirelik niteliklerine sahip bir kişinin her zaman cezaevi sınırları içinde bulunması gereklidir.

Ayakta tedavi, uygun olan hallerde sağlık bakım personeli gözetiminde yapılmalıdır. Birçok durumda, devam eden bakımın tutuklunun inisiyatifine bırakılması yeterli değildir.", Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere Cezaevinde Tıbbi Bakımın Ahlaki ve Kurumsal Yönleri ile İlgili R (98) 7 Sayılı Tavsiye Kararına Ek madde 1'e göre; "Mahkûmlar cezaevine girdiklerinde ve orada buldukları süre içerisinde herhangi bir yersiz gecikme olmaksızın ve tutukluluk rejimlerine bakılmaksızın, gerekirse sağlık durumları itibarıyla **her zaman bir doktora veya tam mesleki tecrübeye sahip olan bir hemşireye müracaat etme imkânına** sahip olmalıdır. Bütün tutuklular cezaevine alınmalarında uygun olan bütün tıbbi uygulamalardan yararlandırılmalıdır ..."ve madde 3'e göre; "Bir cezaevi sağlık bakım ünitesi en azından açık tedavi ve dış hasta konsültasyonlarını yapabilecek imkânlarla sahip olmalıdır. Şayet, mahkûmun sağlık durumu cezaevinde garanti altına alınamayacak bir tedaviyi gerektiriyorsa, cezaevi dışında bulunan sağlık kuruluşlarında ve her türlü güvenlik ortamında tedavinin yerine getirilmesi için mümkün olan her şey yapılmalıdır."

²⁰ Bkz. CPT Standartları "Cezaevleri" başlığı altında yer alan 59'uncu paragraf: "CPT son olarak, kolluk kuvvetlerinin eğitimine verdiği özel önemi vurgulamak ister (bu eğitim kapsamında insan hakları konuları da yer almalıdır - aynı zamanda bkz. İşkence ve Diğer Acımasız, İnsanlık Dışı veya Küçültücü Muamele veya Cezalandırmanın önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 10. maddesi). Özgürlüğünden mahrum bırakılmış bir kişinin kötü muamele görmesinin engellenmesinde en iyi teminat, hiç şüphesiz, doğru eğitilmiş bir polis veya cezaevi yetkilisidir. **Nitelikli görevliler, kötü muameleye başvurmaksızın görevlerini başarı ile yerine getirebilecekler ve gözaltındaki kişiler ve tutuklularla ilgili temel önlemlere saygı göstereceklerdir.**", 60'ıncı paragraf: "CPT bu bağlamda, kolluk kuvvetlerinin göreve alınması sürecinde kişilerarası iletişim yeteneğinin önemli bir faktör olması ve eğitim sırasında, insan onuruna saygı esasına dayalı kişilerarası iletişim becerilerinin geliştirilmesine önem verilmesi gerektiğine inanmaktadır. **Bu becerilere sahip olmak, polis veya cezaevi yetkilisinin farklı şartlarda şiddete dönüşebilecek bir olayı önlemesini veya daha genel olarak, gerilimin azaltılmasını sağlayacak, aynı zamanda emniyet ve cezaevi kurumlarında yaşam kalitesini söz konusu bütün kişilerin yararına olacak şekilde iyileştirmeye yarayacaktır.**", Nelson Mandela Kuralları, Kural 76' ya göre; "...eğitim, asgari olarak aşağıdaki konuları içerir: ... (b) Tüm mahkûmların insanlık onuruna saygı gösterilmesi ve özellikle işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muamele veya cezaların yasaklanması dâhil, hapishane personelinin görevlerini yerine getirirken hak ve ödevleri..."

²¹ Nelson Mandela Kuralları, Kural 73'e göre; "1. Mahpusların kurumdan götürülmesi veya kuruma getirilmesi sırasında, mümkün olduğunca halkın kendilerini görmesinden sakınılır; mahpusların bir saldırıya, merak uyandırmaya ve herhangi bir biçimde işa edilmeye karşı korunmaları için, gerekli önlemler alınır. 2. Mahpusların yeterli havalandırması ve aydınlatması olmayan bir araçla veya kendilerine gereksiz fiziksel zorluk yaratacak herhangi bir şekilde nakledilmeleri yasaklanır...", Bkz. 3. Genel Rapor'dan Alıntı [CPT/Inf (93) 12] "Cezaevlerinde sağlık hizmetleri" başlığı altında yer alan 36'ıncı paragraf: "...Sivil hastanenin kullanılması

hususları tavsiye edilmektedir.

halinde, güvenlik düzenlemeleri konusu ortaya çıkacaktır. CPT bu bağlamda, tedavi almak üzere hastaneye gönderilen tutukluların gözetim nedenleriyle hastane yataklarına ya da diğer eşyalara fiziksel olarak bağlanmamaları gerektiğini vurgulamak ister. Güvenlik ihtiyaçlarını yeterli bir şekilde karşılayacak başka yollar bulunabilir ve bulunmalıdır; bu tür hastanelerde bir gözetim biriminin oluşturulması bu çözümlerden bir tanesi olabilir.”